

ПРИЙНЯТТЯ РІШЕННЯ ПРО ПІДПРИЄМНИЦЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ НА ОСНОВІ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ІДЕЇ

©2021 ГАПОНЕНКО О. Є., СТЕПУРИНА С. О., ПАВЛЕНКО О. К.

УДК 338.65
JEL: L26; M20

Гапоненко О. Є., Степурина С. О., Павленко О. К. Прийняття рішення про підприємницьку діяльність на основі підприємницької ідеї

Метою статті є компаративний аналіз і теоретико-прикладне обґрунтування процесів прийняття фундаментального управлінського рішення щодо започаткування підприємницької діяльності, в основі якого полягає підприємницька ідея. На думку авторів, першочерговим завданням формування підприємницької ідеї є необхідність визначення мети, шляхів і засобів її досягнення, а також принципів. Розроблено класифікацію джерел формування комплексу ідей, що дозволяє зіставити джерело ідеї з перспективами розвитку компанії. З цією метою в дослідженні запропоновано залучити групу експертів – фахівців певної галузі. Проведений у статті ґрунтовний аналіз сучасних досліджень щодо процесу формування підприємницької ідеї та прийняття адекватного, обґрунтованого рішення щодо її розробки дозволив зробити висновок про те, що процес прийняття рішення щодо вибору виду та напрямку або множини альтернативних напрямків підприємницької діяльності потребує аналізу всього комплексу параметрів, які формують зміст підприємницької ідеї в поєднанні з варіантами та стратегією досягнення результатів цієї ідеї – як генеральної цілі (місії), як сенсу існування компанії та як способу досягнення проміжних цілей. Апробацію процесу вибору проведено на прикладі компанії з виробництва медичного обладнання. У результаті дослідження виявлено потенційні можливості та шляхи забезпечення конкурентних переваг і пріоритетних напрямків розвитку компанії. Перспективою подальших досліджень у даному напрямку є побудова експертної системи щодо пошуку ефективних векторів і сценаріїв стратегічного розвитку компанії в різноманітних умовах зовнішнього середовища.

Ключові слова: підприємницька діяльність, підприємницька ідея, бізнес-план, стратегічний аналіз, інвестиційна стратегія.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-9->

Рис.: 4. **Табл.:** 3. **Бібл.:** 17.

Гапоненко Ольга Євгенівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри підприємництва, торгівлі та експертизи товарів, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут» (вул. Кирпичова, 2, Харків, 61002, Україна)

E-mail: gaponenko.oe@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4672-3311>

Степурина Світлана Олександрівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри підприємництва, торгівлі та експертизи товарів, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут» (вул. Кирпичова, 2, Харків, 61002, Україна)

E-mail: sv.stepurina@gmail.com

Павленко Олександра Костянтинівна – студентка, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут» (вул. Кирпичова, 2, Харків, 61002, Україна)

E-mail: alexa.kerol14@gmail.com

UDC 338.65
JEL: L26; M20

Гапоненко О. Є., Степурина С. О., Павленко О. К. Making a Decision on the Activity as Entrepreneur Based on an Entrepreneurial Idea

The article is aimed at a comparative analyzing and an applied theoretical-applied substantiating of the processes of making a fundamental managerial decision to establish an entrepreneurial activity, based on an entrepreneurial idea. According to the authors, the primary task of forming an entrepreneurial idea is the need to determine the purpose, ways and means of achieving it, as well as relevant principles. The classification of sources of formation of a complex of ideas is developed, allowing to match the source of the idea with the prospects of the company's development. To this end, the research proposes to involve a group of experts – specialists in a particular field. A thorough analysis of modern researches on the process of forming an entrepreneurial idea and making an adequate, informed decision on its development allowed to conclude that the process of deciding on the choice of type and direction or multitude of alternative directions of entrepreneurial activity requires analysis of the whole range of parameters that form the content of the entrepreneurial idea in combination with the options and strategy for achieving the results of this idea – as a general purpose (mission), as a sense of the company's existence, and as a way of achieving intermediate goals. An approbation of the selection process was carried out on the example of a company producing medical equipment. As a result of the research, potential opportunities and ways of ensuring competitive advantages and priority directions of the company's development were identified. Prospect for further research in this direction is the construction of an expert system for finding effective vectors and scenarios for the strategic development of the company in various conditions of external environment.

Keywords: entrepreneurial activity, entrepreneurial idea, business plan, strategic analysis, investment strategy.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-9-152-157>

Fig.: 4. **Tabl.:** 3. **Bibl.:** 17.

Гапоненко Ольга Є. – PhDs (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Business, Trade and Products Expertise, National Technical University «Kharkiv Polytechnic Institute» (2 Kyrpychova Str., Kharkiv, 61002, Ukraine)

E-mail: gaponenko.oe@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4672-3311>

Степурина Світлана О. – PhDs (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Business, Trade and Products Expertise, National Technical University «Kharkiv Polytechnic Institute» (2 Kyrpychova Str., Kharkiv, 61002, Ukraine)

E-mail: sv.stepurina@gmail.com

Павленко Олександра К. – Student, National Technical University «Kharkiv Polytechnic Institute» (2 Kyrpychova Str., Kharkiv, 61002, Ukraine)

E-mail: alexa.kerol14@gmail.com

У сучасному форматі ведення підприємницької діяльності ключовою ознакою інноваційно-реактивних підходів є розвиток стартап-бізнесу. Механізм започаткування підприємницької діяльності передбачає декілька етапів, перший з яких – формування підприємницької ідеї. Упровадження підприємницької ідеї здійснюється в обраній сфері бізнесу, в певній організаційно-правовій формі його ведення та потребує розробки бізнес-плану. Заснування власного бізнесу та його успішна реалізація в сучасних умовах ускладнюється багатьма зовнішніми та внутрішніми загрозами. Однак у підприємницькій діяльності позитивний результат приходить в основному до активних особистостей, які беруть на себе ризик в будь-який час і не говорять, що причиною невдач є складності законодавства, високі податки або обмежений стартовий капітал. У більшості випадків запорукою успішної реалізації багатьох бізнес-ідей ставали: інновації, якісний сервіс, постійне вдосконалення продукту та грамотний маркетинг [1].

Вихідним пунктом прийняття рішення про організацію підприємницької діяльності є розробка вдалої підприємницької ідеї. Тому виникає потреба в аналізі й обґрунтуванні підходів до джерел, критеріїв, методів формування підприємницької ідеї. Це відображено в працях зарубіжних авторів: Барроу К., Барроу П., Брауна Р. [2], Форда Б., Борнстайна Д., Пруетта П. [3], Попова В. М., Ляпунова С. І. [4], Круглової Н. Ю. [5] та ін.

У вітчизняній практиці основам підприємницької діяльності, зокрема складанню бізнес-планів, присвячено роботи: Гондарєвої В. І. [6], Гаркуші Н. М. [7], Пробоїв О. А. [8], Кваші О. С., Фоміної В. В. [9], Лаврів Л. А. [10], Ємець О. І. [11] та ін.

Дослідження літератури в цьому напрямку дозволило виділити основні характеристики підприємницької ідеї та критерії її ідентифікації. Проте прийняття рішення про підприємницьку діяльність потребує аналізу всього комплексу параметрів, що формують зміст підприємницької ідеї, в поєднанні з варіантами та стратегією досягнення результатів цієї ідеї.

Мета статті полягає в теоретико-прикладному обґрунтуванні прийняття рішення про започаткування підприємницької діяльності, в основі якої – підприємницька ідея.

Систематизація існуючих визначень «підприємницька ідея» дала змогу сформулювати цілісне уявлення про цю економічну категорію (рис. 1). Сутнісна характеристика підприємницької ідеї, що наведена на рис. 1, дає змогу чітко усвідомити комплекс параметрів, що її формують, а також взаємозв'язок між ними.

Джерела формування банку підприємницьких ідей наведено на рис. 2. Виходячи із цієї інформації, основою ідеї може бути власні або запозичені підходи, а інформація для її утворення черпається з багатьох джерел.

При виборі підприємницької ідеї підприємець повинен керуватися такими критеріями (рис. 3).

Експертна оцінка підприємницької ідеї передбачає розробку бізнес-плану або техніко-економічного обґрунтування (ТЕО). Завдяки цим документам здійснюються всі попередні розрахунки на основі збору й аналізу інформації про продукцію, можливі ринки збуту, перспективи галузі, розраховується потреба в капіталі, визначається потреба в ресурсах [2–4; 14].

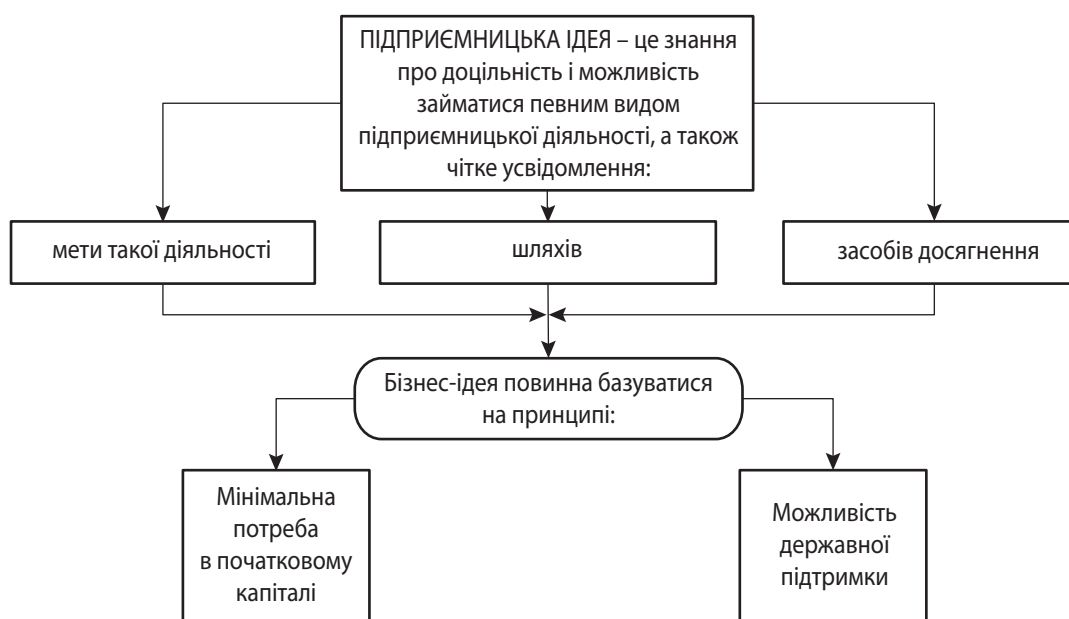

Рис. 1. Сутнісна характеристика підприємницької ідеї

Джерело: розроблено на основі [7; 11–13].

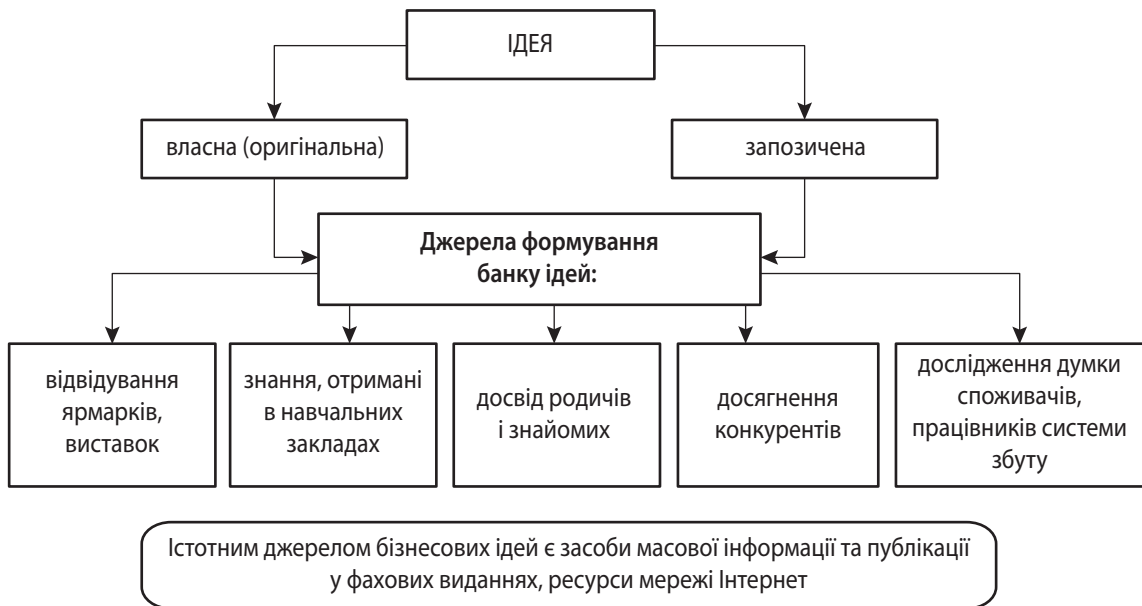

Рис. 2. Джерела формування банку підприємницьких ідей

Джерело: розроблено на основі [7; 11–14].

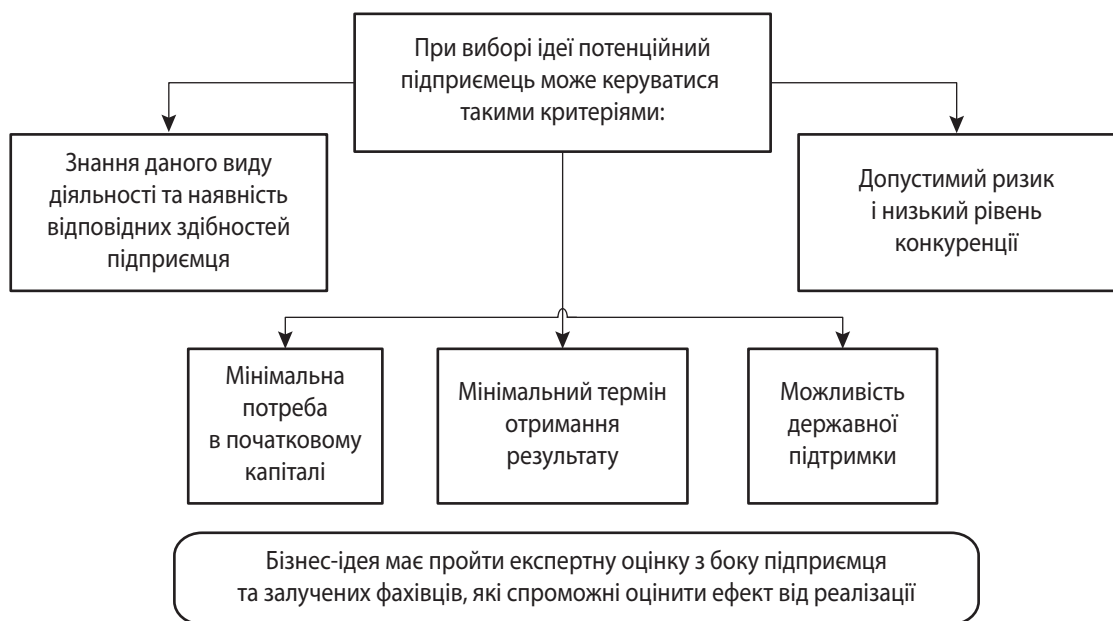

Рис. 3. Критерії вибору підприємницької ідеї

Джерело: розроблено на основі [7; 11–13].

У даному дослідженні вважається доцільним проілюструвати особливості прийняття рішення щодо підприємницької діяльності у вигляді гіпотетичного прикладу, що не містить явної чи прихованої інформації про будь-які аспекти комерційної таємниці.

Приклад розробки підприємницької ідеї: будівництво комплексу відповідно до стандартів GMP з виробництва медичних пристроїв з ініціативи Комітету з медичних виробів Міністерства охорони здоров'я України.

Цілі підприємницької ідеї:

1. Введення в експлуатацію виробничого комплексу відповідно до вимог GMP. «Стандарт GMP (*Good Manufacturing Practic*, Належна виробнича практика) – система норм, правил і вказівок щодо виробництва лікарських засобів, медичних пристроїв, виробів діагностичного призначення, продуктів харчування, харчових добавок і активних інгредієнтів» [15].

2. Збільшення асортименту продукції, що випускається, до *n* найменувань.

3. Збільшення обсягів реалізації готової продукції до *n* млн грн.

4. Збільшення країн – споживачів готової продукції, включно з потребами Міністерства охорони здоров'я.

5. Розвиток і впровадження нових методів діагностики захворювань населення відповідно до світових стандартів.

Як альтернативні варіанти розглянуто такі шляхи реалізації бізнес-ідеї (табл. 1). На підставі вищевикладеного (див. табл. 1), а також з огляду на стратегічну значущість будівництва виробничого комплексу, найбільш оптимальним і доцільним є варіант реалізації за рахунок бюджетних інвестиційних коштів.

Можливі варіанти реалізації цілей і показників результату проекту забезпечуються за рахунок розробки інвестиційної стратегії (рис. 4).

Виходячи з інформації, наведеній на рис. 4, після встановлення цілей підприємницької ідеї, що проявляються в плануванні, організації інвестиційного та фінансового процесів, а також в управлінні витратами, здійснюється формування генерального, перспективного напрямку розвитку підприємства.

Для проведення стратегічного аналізу пропонується використовувати матричний підхід. Можливі варіанти реалізації цілей і показників результату проекту забезпечуються за рахунок розробки інвестиційної стратегії. Стратегічний аналіз діяльності за допомогою матриці І. Ансоффа [17] дозволив виявити потребу в просуванні на ринки медичного обладнання (табл. 2). Виходячи з табл. 2, мова йде про стратегію диверсифікації (*diversification strategy*), яка означає одночасно й оновлення товарного ряду, і вихід на нові ринки.

Так, реалізація проекту передбачає збільшення асортименту продукції, що випускається, до *n* найменувань; збільшення продажів готової продукції; збільшення (включно з потребами МОЗ) країн – споживачів готової продукції.

З метою визначення стану комплексу з виробництва медичних пристроїв проведено стратегічний аналіз на основі матриці Шелл/ДПМ (табл. 3).

Відповідно до табл. 3, значною мірою забезпечити конкурентні переваги виробничого комплексу в межах України та на міжнародному рівні можна за рахунок виробництва пристроїв, які в рамках окремих територій не надаються іншими організаціями, а також зниження вартості послуг, що надаються.

Таблиця 1

Шляхи досягнення мети та показників результату підприємницької ідеї

Варіант реалізації	Переваги	Недоліки
Бюджетні інвестиції за допомогою участі держави в статутному капіталі юридичних осіб	<ul style="list-style-type: none"> – Ідея відповідає стратегічним цілям і пріоритетам як держави в цілому, так і сфери охорони здоров'я; – ідея сприяє забезпеченню біологічної безпеки України; – ідея дасть справедливе вирішення одного з пріоритетних напрямків охорони здоров'я – зниження вартості медичного обслуговування та своєчасна діагностика особливо важких хвороб населення 	Одноразове навантаження на бюджет у період будівництва комплексу
Бюджетний кредит	–	<ul style="list-style-type: none"> – Неможливість забезпечення повної компенсації ставок винагороди по бюджетному кредиту; – реалізація проекту з максимально можливою позитивною окупністю за більш короткий термін; – тривалі терміни на збір, підготовку й узгодження проекту Міністерством фінансів України та схвалення Уряду
Бюджетний кредит або державне приватне партнерство	–	<ul style="list-style-type: none"> – Тривалі терміни з розробки та узгодження ТЕО та конкурсної документації; – отримання прибутку, надаючи платні послуги, хоча даний проект не є комерційним
Приватні інвестиції	–	Комплекс є стратегічним об'єктом, тому відвідування, проведення різного виду робіт регламентуються законом

Рис. 4. Підприємницька ідея як основа формування стратегії підприємства

Джерело: упорядковано на основі [16].

Таблиця 2

Стратегічний аналіз ідеї на основі матриці І. Ансоффа «Товар – ринок»

Ринок	Послуга, що вже надається	Нова послуга
Нааявні ринки	Стратегія проникнення на ринок	Стратегія створення нової послуги
Нові ринки	Стратегія пошуку нових ринків	Стратегія диверсифікації

Таблиця 3

Стратегічний аналіз на основі матриці Shell/DPM

Перспективи галузі бізнесу	сильні	Подолати обсяг виробництва або згорнути бізнес	Стратегія посилення конкурентних переваг	Лідер виду бізнесу
	середні	Продовжувати бізнес з обережністю або згорнути виробництво	Продовжувати бізнес з обережністю	Стратегія зростання
	слабкі	Стратегія згортання бізнесу	Стратегія часткового згортання бізнесу	Стратегія генератора грошової готівки
		слабка	середня	сильна
Конкурентоспроможність бізнесу				

ВИСНОВКИ

У дослідженні розглянуто сутнісну характеристику підприємницької ідеї, принципи її становлення, джерела та критерії відбору.

Розкрито теоретико-прикладний аспект розробки підприємницької ідеї, шляхи її досягнення. У ході стратегічного аналізу підприємницької ідеї підтверджено доцільність його впровадження в частині просування медичного обладнання (на основі матриці І. Ансоффа «Товар – ринок»). Обґрунтовано перспективність бізнес-ідеї, що сприяє реалізації мети підвищення конкурентних переваг (на основі матриці Shell/DPM). Таким чином, охарактеризовано можливість потенційного зростання за рахунок вкладення інвестицій в будівництво для потреб охорони здоров'я.

Перспективою подальших досліджень у даному напрямку є пошук ефективних векторів розвитку задля досягнення ключових цілей підприємницької ідеї на основі складання бізнес-плану. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Найкращі бізнес-ідеї для початку бізнесу в 2021 році / BusinessWomen. 25.01.2021. URL: <https://businesswoman.org.ua/najkrashhi-biznes-ideyi-dlya-pochatku-biznesu-v-2021-roczii/>
2. Барроу К., Барроу П., Браун Р. Бізнес-план : практ. посіб. / пер. з 4-го англ. вид. Київ : Знання, 2005. 434 с.
3. Форд Б., Борнстайн Д., Пруэтт П. Руководство Ernst & Young по составлению бизнес-планов / пер. с англ. М. : Альпина Паблишер, 2010. 258 с.

4. Бизнес-планирование: учебник для вузов / под ред. В. М. Попова, С. И. Ляпунова. М. : Финансы и статистика, 2012.
5. Круглова Н. Ю. Основы бизнеса (предпринимательства). М. : Изд-во РДЛ, 2010. 544 с.
6. Гонтарева І. В. Концептуальний аналіз процесів розвитку підприємницької активності. *Вісник Хмельницького національного університету. Серія «Економічні науки»*. 2020. № 3. С. 29–32. DOI: 10.31891/2307-5740-2020-282-3-6
7. Ділова активність підприємства: сутність та методика аналізу : монографія / Н. Б. Кащенко, О. О. Горшанська, Т. В. Польова [та ін.]. Харків : Видавництво Іванченка І. С., 2016. 196 с.
8. Пробоїв О. А. Концептуальні підходи до процесу розроблення бізнес-плану розвитку вітчизняних підприємств. *Причорноморські економічні студії*. 2019. Вип. 39-2. С. 12–16. URL: http://bses.in.ua/journals/2019/39_2_2019/4.pdf
9. Кваша О. С., Фоміна В. В. Бізнес-планування у діяльності організації: європейські стандарти, основні методологічні підходи та базові процедури. *Економіка і суспільство*. 2017. Вип. 12. С. 268–275. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/12_ukr/45.pdf
10. Лаврів Л. А. Бізнес-планування у діяльності організації: базові процедури та основні методичні підходи. *Інноваційна економіка*. 2013. № 10. С. 104–111.
11. Ємець О. І. Основы підприємництва : навч. посіб. Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2012. 147 с.
12. Коваленко О. В. Підприємництво та його організаційно-правові засади : навч. посіб. Луганськ : Вид-во ЛНУ ім. Тараса Шевченка, 2013. 400 с.
13. Доброва Н. В., Осипова М. М. Основы бізнесу: навч. посіб. Одеса : Бондаренко М. О., 2018. 305 с.
14. Болтянська Л. О., Андреева Л. О., Лисак О. І. Вибір ідеї та фінансування стартапів. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету. Серія «Економічні науки»*. 2021. № 1. С. 5–11. DOI: 10.31388/2519-884X-2021-43-5-11
15. Стандарт GMP (Good Manufacturing Practic). URL: <https://dic.academic.ru/dic.nsf/ruwiki/104874>
16. Економіка торговельного підприємства. URL: <https://buklib.net/books/22043/>
17. Матрица Ансоффа и стратегии роста бизнеса. URL: <http://powerbranding.ru/biznes-analiz/matrica-ansoffa>
- “Ekonomika torhovelnoho pidpriemstva” [Economics of a Commercial Enterprise]. <https://buklib.net/books/22043/>
- Ford, B., Bornstain, D., and Pruett, P. *Rukovodstvo Ernst & Young po sostavleniyu biznes-planov* [The Ernst & Young Business Plan Guide]. Moscow: Alpina Publisher, 2010.
- Hontareva, I. V. “Kontseptualnyi analiz protsesiv rozvytku pidpriemnytskoi aktyvnosti” [Conceptual Analysis of Entrepreneurship Development Processes]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Seriya «Ekonomichni nauky»*, no. 3 (2020): 29-32. DOI: 10.31891/2307-5740-2020-282-3-6
- Kashchena, N. B. et al. *Dilova aktyvnist pidpriemstva: sutnist ta metodyka analizu* [Business Activity of the Enterprise: Essence and Methods of Analysis]. Kharkiv: Vydavnytstvo Ivanchenka I. S., 2016.
- Kovalenko, O. V. *Pidpriemnytstvo ta yoho orhanizatsiino-pravovi zasady* [Entrepreneurship and Its Organizational and Legal Principles]. Luhansk: Vyd-vo LNU im. Tarasa Shevchenka, 2013.
- Kruglova, N. Yu. *Osnovy biznesa (predprinimatelstva)* [Business Fundamentals (Entrepreneurship)]. Moscow: Izd-vo RDL, 2010.
- Kvasha, O. S., and Fomina, V. V. “Biznes-planuvannya u diialnosti orhanizatsii: yevropeiski standarty, osnovni metodolohichni pidkhody ta bazovi protsedury” [Business-Planning in Activity of Organization: The European Standards, Basic Methodological Approaches and Base Procedures]. *Ekonomika i suspilstvo*, iss. 12 (2017): 268-275. https://economyandsociety.in.ua/journals/12_ukr/45.pdf
- Lavriv, L. A. “Biznes-planuvannya u diialnosti orhanizatsii: bazovi protsedury ta osnovni metodychni pidkhody” [The Business Planning in the Activities of Organization: The Basic Procedures and Methodical Approaches]. *Innovatsiina ekonomika*, no. 10 (2013): 104-111.
- “Matritsa Ansoffa i strategii rosta biznesa” [The Ansoff Matrix and Business Growth Strategies]. <http://powerbranding.ru/biznes-analiz/matrica-ansoffa>
- “Naikrashchi biznes-idei dlia pochatku biznesu v 2021 rotsi” [The Best Business Ideas to Start a Business in 2021]. *BusinessWomen*. January 25, 2021. <https://businesswoman.org.ua/najkrashhi-biznes-ideyi-dlya-pochatku-biznesu-v-2021-roczy/>
- Proboiv, O. A. “Kontseptualni pidkhody do protsesu rozroblennia biznes-planu rozvytku vitchyznianskykh pidpriemstv” [Conceptual Approaches to the Process of a Business Plan Development for the National Businesses]. *Prychornomorski ekonomichni studii*, iss. 39-2 (2019): 12-16. http://bses.in.ua/journals/2019/39_2_2019/4.pdf
- “Standart GMP (Good Manufacturing Practic)” [GMP Standard (Good Manufacturing Practic)]. <https://dic.academic.ru/dic.nsf/ruwiki/104874>
- Yemets, O. I. *Osnovy pidpriemnytstva* [Fundamentals of Entrepreneurship]. Ivano-Frankivsk: Lileia-NV, 2012.

REFERENCES

- Barrou, K., Barrou, P., and Braun, R. *Biznes-plan* [Business Plan]. Kyiv: Znannia, 2005.
- Biznes-planirovanie* [Business Planning]. Moscow: Finansy i statistika, 2012.
- Boltianska, L. O., Andrieieva, L. O., and Lysak, O. I. “Vybir idei ta finansuvannya startapiv” [Idea Selection and Startup Financing]. *Zbirnyk naukovykh prats Tavriiskoho derzhavnoho ahrotekhnolohichnoho universytetu. Seriya «Ekonomichni nauky»*, no. 1 (2021): 5-11. DOI: 10.31388/2519-884X-2021-43-5-11
- Dobrova, N. V., and Osypova, M. M. *Osnovy biznesu* [Basics of Business]. Odessa: Bondarenko M. O., 2018.